

המדע קובע: יש קשר

הדברים הבאים נמסרו לכתב העיר למ הזה עלידי פרופסור יצחק ברנר בלום, ראש המחלקה לביולוגיה ניסיונית במכון ויצמן למדע, ואחד מן חוקרי הסרטן הידועים בעולם.

רידס דינג'סט. הירחון הנחשב לאחד מגור"מי"ההשפעה החזקים ביותר בארצות הברית (תפוצתו: 17½ מיליון טפסים), פתח בהתקפה רבתה על העישון. הוא פירסם תוצאות של מחקרים מדעיים, הוכיח כי מתוך 100 מעשנים מושבעים 46 בלבד מגיעים לגיל 60 בעוד שמספר המעשנים הקלים הוא 61 והלא מעשנים 66. מתוך זה, הסיק הירחון, מסתבר כי כל אדם המגיע לתוצאות יומית של 20 סיגריות מקצר את חייו ב"34 דקות עם כל סיגריה שהוא מעשן או בחמשה חודשים, 22 יום, שמונה שעות וארבעים דקה מתוך כל שנה שהוא מעשן.

קולוירס, דו"שבעון בעל השפעה לא מבוטלת בארצות הברית אף הוא (התפוצה: מיליון וחצי טפסים), הכריז כי אין העישון אלא הענוג סרטן-סכנות. כהוכחה, הביא להקת עכברים שעברו ניסויים עם עשן סיגריות מבלי שיחלו בסרטן.

בינתיים נמשכה ההדרדרות בבורסה. מניות של חברות כה מפורסמות כחברות המייצרות את לאקי סטרייק, ציסטרפילד וקאמל ירדו בהתמדה. המכירות, שעלו מדי שנה בש"ל"ושה עד חמשה אחוזים, ירדו פתאום ב"11.19 אחוזים.

הפרסומת יוצאת לקרב

חברות הסיגריות חיפשו בקדחתנות תשובה להלומת המדע. תקציבי הפרסומת הענקיים שלהן כמעט הוכסלו, סוכמים אגדיים הושקעו במימון עבודות מחקר מקיפות. בשביל תעשיית הענק היתה זו שלה של חיים או מוות להוכיח כי אין תועלת גורם של מוות.

בהעדר מסקנות מדעיות חיוביות, נאלצו חברות הסיגריות למצוא תחליפין. קאמל פירסם מודעה שהכריזה כי "הרופאים מעשנים קאמל יותר מכל סיגריה אחרת" לאקי סטרייק הכריז כי בניסוי שארך 20 יום לא היה אף מקרה אחד של כאב גרון.

ברוב ארצות העולם היה המצב מגיע להתחרות עיוורת בין החברות. בה תסתמך כל אחת על תעודה רפואית יקרת-מחיר. בארצות הברית קיים מחסום רציני בפני זיופים מסחריים. שם המחסום: ועדת

* תקציב של "שלושת הגדולים" — לאקי סטרייק, ציסטרפילד וקאמל — בלבד מגיע ל"46 מיליון דולר לשנה.

באוסן אינטסיבי. הנסיונות נעשו בדרך כלל עם עכברים. אל תוך כלוב הזכוכית שלהם הוזרם עשן של סיגריות ובמידה שנשמו, נכנס העשן לריאותיהם. עד כה לא היו התוצאות חיוביות. על כן, אין העמדה הנוכחית מתבססת על תוצאות מדעיות במלוא מובן המלה. פירושו הדבר הוא שעכשיו אפשר לקבוע כאפשרות מתקבלת על הדעת כי עשן הסיגריות קשור ביצירת סרטן-הריאות. מה שאין אנו יודעים עדיין הוא באיזו צורה פועל העשן. את זאת יצטרך להסביר המדע מתוך נסיונות ממושכים.

נשאלת השאלה באיזו מידה עליית סרטן-הריאות היא אמנם עליה מעשית. כא"ן התפתח חקר הסרטן, נרשמה עליה גדולה מאוד במספר המקרים. אולם זאת היתה עליה סטטיסטית בלבד — כלומר שהמקרים שנרשמו לא היו מקרים חדשים, כי אם מקרים שהשיטות המפותחות יותר אפשרו להבחין בהם. גורם אחר לעליה זו היה הארכת החיים, שהביאה בעקבותיה ריבוי מקרי הסרטן. אולם ריבוי מקרי סרטן-הריאות היה גדול בהרבה מזה של מקרי סרטן אחרים. היה ברור כי אין כאן עניין של עליה סטטיסטית. לכן החלו לחקור את הדבר

כדי לנסות את השפעת עשן הסיגריות על עכברי-הנסיון, מוזרם עשן אל תוך הכלוב והסוכרים חייבים לנשמו. עד כה לא הראו עכברי-הנסיון כל סימנים של נגיעה מן העשן.

עליהם, לא משפיע

התנהל מחקר זה באווירה השקטה של מעבדות ומרכזי-ניסויים. התוצאות פלשו לע"תונות, גרמו לאחד הזעזועים הקשים ביותר שפקדו את חל"סטרטיט מרכז הבורסה הניו-יורקי, ב"15 השנים האחרונות. ערכן של מניות חברות הטבק והסיגריות ירדו פלאים.

למעשנים המושבעים, אומר הוא: "הם מפתחים מחלת-לב, ההורגת אותם לפני שהם יכולים לקבל סרטן-ריאות ראוי לשמו."

מקצר את החיים

שלא כמו במחקרים מדעיים אחרים, לא

האפשרות של קשר בין עישון וסרטן הריאות ידועה לאנשי המדע זה זמן רב. עוד לפני 25 שנה עסק אחד מחברי ב"שאלה. אולם רק בחמש השנים האחרונות נעשתה בשטח זה עבודה מדויקת, הנו"תנת מקום להשערה כי אמנם קיים קשר ישיר בין עישון לבין סרטן-הריאות. הדבר אינו אומר כי רק אנשים המעשנים נגיעים בסרטן-הריאות. מה שנקבע בחודאות הוא שלמעשני-סיגריות יש נטיה גבוהה במידת-מה לפתח מחלה זו, יותר מן הבלתי-מעשנים. ואילו אצל מעשנים מושבעים קיימת נטיה קלה לאחוז גבוה יותר של נגיעים בסרטן-הריאות. לעומת זאת, אין אחוז מקרי מעשני המקטרות והסיגריות גבוה במיוחד, לעומת בלתי מעשנים.

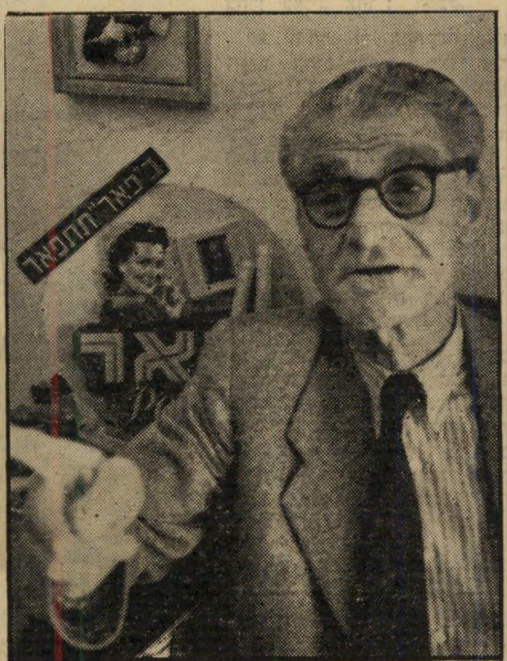
או 15 חולה סרטן-ריאות. אני מושבע כי הריבוי העצום הזה הוא תוצאה ישירה מהעישון המופרז, ושל החומרים הנמצאים בו.

אוקסלה, שהינו אויב מושבע של הטבק, מסרב לקבל לטיפול חולים שאינם מתחייבים מראש להפסיק לעשן. "יש רק גתמה אחת

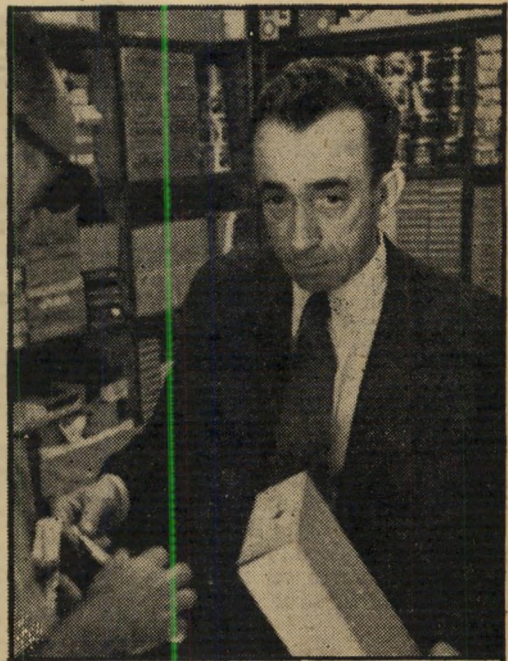
במאחר מנסה המעשן להיגמל בכל מיני צורות...

מעשנת זו קראה על סכנת סרטן הריאות החבויה בעשן הסיגריות. אולם מאחר שלא יכלה להפסיק לעשן (למעלה משגרים ליום) ביקשה להיעזר באחד האמצעים השונים שהוצאו לשוק. בתוך הפייה שלה הכניסה מסננת, המכילה חומר כימי מיוחד. אולם חומר זה טוב לעצירת הניקוטין בלבד, אינו פועל נגד הזפת שבתוך עשן הסיגריות והגורם, לדברי המומחים, להתפתחות סרטן הריאות. השימוש בפייה אף הוא נחשב לאמצעי מיניעה מסוים, כי חלק משיירי העשן נדבק לפנותיה בדרך אל הפה. אך הפשן בכל זאת חודר לריאות, משתקשש שם. עם כל סיגריה נוספת, נולדה כמות החומרים המזיקים, הקרצינוגנים, הנשארת בגוף. וזאת לאט, אך בבטחה.

יוסף נסימוב עישן את הסיגריות הראשונה שלו בבוולגריה, לפני 45 שנים. אז היה נער בן 13 ואת הסיגריה גנב מארון הוריו. מאז דבק בו ההרגל במידה כזו שהוא רק עישן טבק אלא גידל אותו וסחר בו. כיום הנהו מדרין לגידול טבק במשקי הנגב ולפי תיאורו, מעשן מתון. פעם עישן שתי חפיסות (40 סיגריות) ליום, עד שהחליט כי מצב בריאותו אינו יכול לשמור בפני העשן הריחני. עתה הוריד את צריכתו היומית לעשר בלבד. "עישון זהו תשנוג ומסוכן", אומר הוא. "צריכים לדעת איך להשתלט עליו. ישנן שיטות רבות לעשות זאת. הטובה ביותר היא, כמובן, להפסיק לעשן. אבל רק אדם בעל רצון-ברזל יכול להפסיק

בוקו עזריאלי מכיר את בעיה העישון מקרוב: הוא בעל חנות לסיגריות ולצרכי-עישון שונים בתל-אביב. מלבד זאת הנהו מעשן מושבע, בעל 36 שנות ותק. כיום מעשן הוא לפחות 30 סיגריות ליום ויודע כי הדבר חייב להשפיע לרעה על מצב בריאותו. אולם אין הוא יכול להפסיק. "אני כבר בן 54", אומר הוא, "וקשה להיגמל מהרגל שנסבע בדם". כדי להקל במידה האפשרית על עצמו, חזל עזריאל לעשן סיגריות מסבב וירדיניה, מעשן עתה טבק תורכי. "אני יודע שזה אינו משנה את המצב בהרבה, אבל זה בכל זאת משהו. הטבק התורכי הוא בהרבה פחות חריף וזה נותן לי את ההרגשה שהוא גם פחות מזיק. ברור גם לי שזוהי רק

עם מסננת

תענוג מסוכן

בלית ברירה